

Geir Frode Høiby
Guvernørens Vei 8
0284 Oslo

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marie-Louise Olsen, 61 26 60 76

Grimsmoen NR - Avslag - bygging av anneks på fritidseiendom gbnr 59/19 Folldal

Med hjemmel i verneforskriften for Grimsmoen naturreservat punkt IV.1, avslår Statsforvalteren søknaden om bygging av et anneks på 32 m² på gbnr. 59/19 i Folldal kommune. Dette begrunnes med at tiltaket strider mot vernevedtakets formål, at tiltaket ligger i leveområde for villrein (sone 1 i villreinområde Rondane og Sølknkletten) og at tiltaket kan skape uheldig presedens.

Søknad og bakgrunn

Statsforvalteren viser til deres søknad datert 24. mai 2021 angående tillatelse til å bygge et anneks på 32 m² nær eksisterende hytta som ligger på gbnr. 59/19 i Grimsmoen naturreservat i Folldal kommune.

Det omsøkte anneks ønskes oppført med samme byttemetode og i stil med eksisterende hytte (kalt «hovedhytta» i søknaden). Søker skriver at det i praksis betyr et anneks lik hovedhytta, men i halv lengde (se bilde av hovedhytta på side 3). Det ønskes at annekset skal inneholde fire sengeplasser, et rom for personlig hygiene, en liten kjøkkenkrok og et spisebord.

Bakgrunnen for ønsket om et anneks er å legge til rette for et smidig og overlappende generasjonsskifte. Søker har tidvis behov for bistand fra den yngre generasjon til enkelte praktiske gjøremål av tyngre art, dette begrunnes med helsemessige utfordringer. Det vises i tillegg til at eksisterende hytta er for liten til at to generasjoner kan være der samtidig.

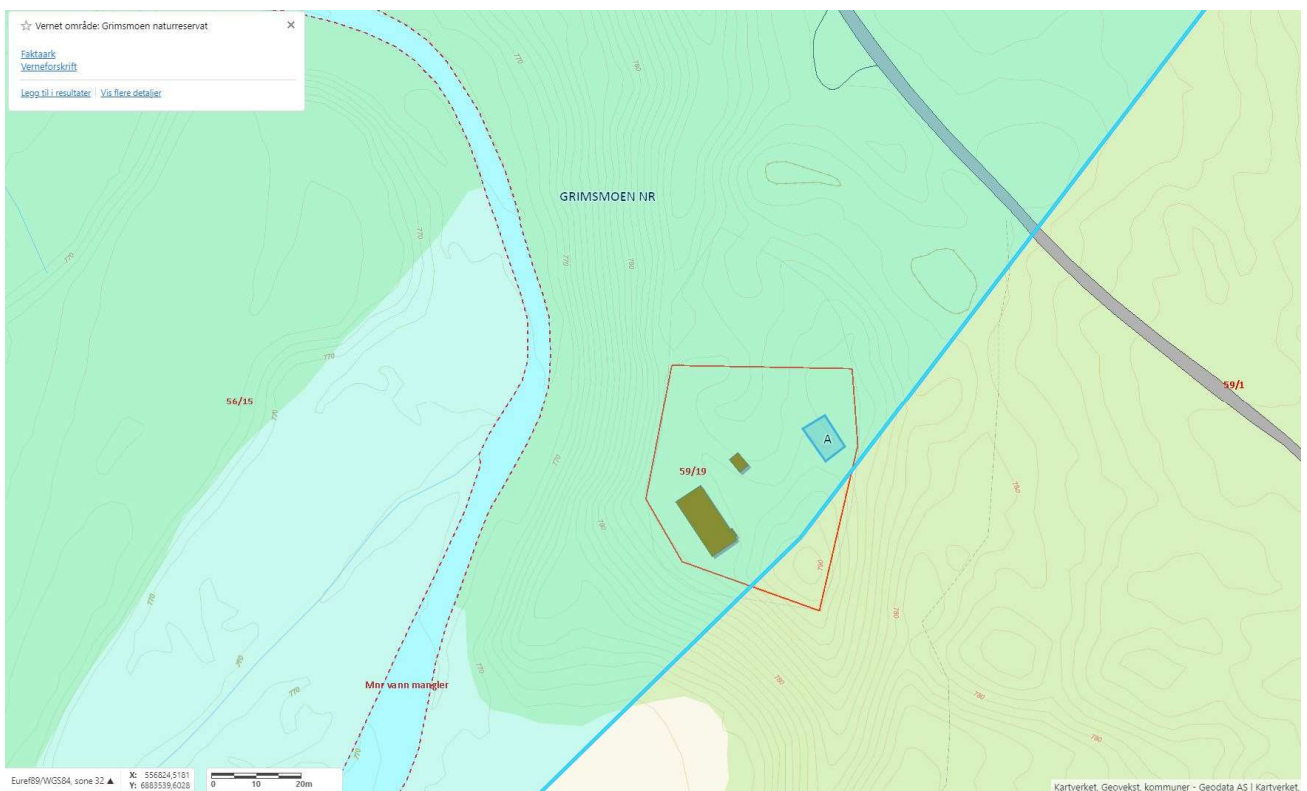
Søker understreker at hyttetomta ligger helt i randsonen av Grimsmoen naturreservat (se kart side 2) og at ønskede anneks bare ligger noen meter fra reservatgrensa. Søker skriver at ikke de har oppfattet at det er særskilte viktige forhold på tomta deres, i form av spesielle geologiske verdier, arter eller naturtyper og at et anneks hos dem ikke vil føre til økt ferdsel i villreinområdet. Søker tilføyer at de i forhold til størrelse (kvm) gjerne hadde bygget en kopi av dagens hytte, men at de har prøvd å forholde seg til retningslinjene i *Regionalplan for Rondane-Sølknkletten*. Ut ifra denne planen har søker kommet fram til, at annekset kan få en størrelse på 32 kvm, da hovedhytta har et

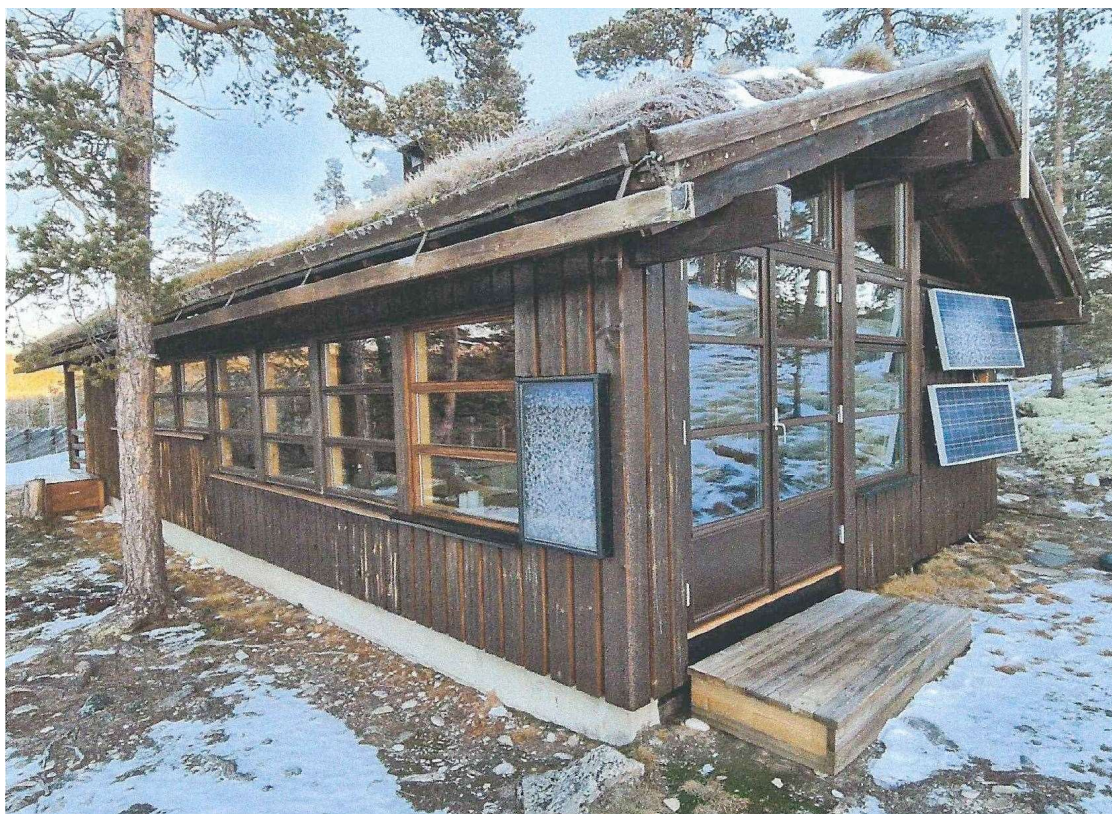
BRA på 65,5 kvm + utedo/vedskjul, dvs. at den samlede byggingsmassen på tomta holdes på under 100 kvm.

Statsforvalteren har i arkivet sitt funnet følgende historikk gjeldende tidligere omsøkte tiltak ved aktuelle hytte (gbnr. 59/19 Folldal):

- I 2014 innvilgede Folldal kommune en fradeling av parsell GID 59/1 som tilleggsareal til fritidseiendom GID 59/19, slik ble aktuelle tomt 1,2 daa større og har pr. i dag et samlet areal på 2 daa.
- I 2014 ble daværende Fylkesmannen i Hedmark oppmerksom på at det var etablert en skigard hele veien rundt aktuelle tomt, denne installasjonen var etablert uten dispensasjon fra verneforskrift for Grimsmoen NR. I 2014 ga Fylkesmannen i Hedmark tillatelse i etterkant av gjennomførte tiltak.
- I 2014 ga daværende Fylkesmannen i Hedmark tillatelse til å kjøre med bil helt inn til hytta (barmark), i 2019 ble denne tillatelsen forlenget av Statsforvalteren i Innlandet.
- I 2017 ga daværende Fylkesmannen i Hedmark tillatelse til bygging av en terrasse med tak, formålet var å få bedre plass inne i hytta, bruksarealet til eksisterende hytte ble da økt med 10 kvm.
- I 2018 ga daværende Fylkesmannen i Hedmark tillatelse til utbedring av tett gråvannsavløp fra eksisterende hytta i den forbindelse ble det gravet ned et slamfilter og en spredegrøft på ca. 5 meter.

Blå polygon=reservat, Rød polygon=hyttetomt, Blå firkant med A=omsøkte anneks.

Eksisterende hytte på gbnr. 59/19

Område for ønsket plassering av annek.

Lovgrunnlag

Grimsmoen naturreservat ble opprettet 22. desember 1989 med hjemmel i naturvernloven. Formålet med opprettelsen er å bevare et særpreget landskap og et naturhistorisk interessant område med kvartærgeologiske formelementer, blant annet eskere, terrasser og dødisgroper.

Ifølge verneforskriften for Grimsmoen naturreservat punkt IV.1 må det ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forholdene herunder uttak, lagring, planering eller utfylling av masse, oppføring av bygninger, anlegg eller faste innretninger, framføring av luftledninger, jordkabler eller kloakkledninger, bygging av veier, ulike former for gravevirksomhet og overflatebearbeiding samt henleggelse av avfall. Opplistingen er ikke uttømmende.

Verneforskriften for Grimsmoen naturreservat har ingen spesielle unntaksbestemmelser for tilbygg eller bygging av anneks, og søknaden må vurderes etter den generelle dispensasjonshjemmel § 48 i naturmangfoldloven. Bestemmelsen sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må være til stede for at dispensasjon skal kunne gis.

Det følger av naturmangfoldloven § 7, at saken skal vurderes i henhold til prinsippene i lovens §§ 8-12 angående kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning på økosystemet (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige driftsmetoder (§ 12).

Statsforvalterens vurdering

Grimsmoen er den største løsmasseavsetningen i innlandet i Norge. Foruten terrassen som er avsatt i Øvre Glomsjø, fins også et nettverk av store eskere og dreneringsspor i overflaten som viser tilførselsveier for materialet på Grimsmoen. Grimsmoen har på grunn av sin utforming, størrelse og beliggenhet en enestående plass i dokumentasjonen av isavsmeltingsforløpet i innlandsområdene i Midt-Norge. Grimsmoen naturreservat ligger innenfor villreinområde *Rondane og Sølknkletten sone 1 (nasjonalt villreinområde)*, det vil blant annet si at Grimsmoen naturreservat fungerer som helårsbeite/leveområde for villrein. Innenfor sone 1 i den regionale planen er det bl.a. ikke tillatt med ny fritidsbebyggelse, nye utbygginger og tyngre tekniske inngrep skal unngås.

Naturmangfoldloven § 8 sier at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Med bakgrunn i naturfaglige registreringer i relevante databaser, forarbeidet til vernevedtaket, faglige rapporter og befaringer, mener vi å ha oppdatert kunnskap gjeldende reservatets biologiske mangfold.

Et naturreservat er den strengeste verneformen med hjemmel i naturmangfoldloven. Denne verneformen brukes for å sikre urørt eller tilnærmet urørt natur eller spesielle naturtyper som det er knyttet internasjonale, nasjonale eller regionale verneverdier til. Utviklingen i naturreservatet skal være mest mulig naturstyrt. Oppføring av nye bygninger eller tilbygg vil i utgangspunktet være i strid med disse overordnede målsettingene. Selv om tiltaket isolert sett ikke vil påvirke verneverdiene der hytta ligger, må tiltaket ses i en større sammenheng med verneformålet og verneverdiene i reservatet. Dette inngår i vurderingen av om vilkårene i § nml. 48 er oppfylt. Naturmangfoldloven § 48 åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon i tre alternative tilfeller. Alternativet som kommer til anvendelse i denne saken er bestemmelsen om at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon fra vernevedtaket, dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilråene i bestemmelsene er kumulative, slik at begge må være oppfylt for å kunne gi dispensasjon. Bestemmelsen er en «kan»

bestemmelse, slik at det beror på en skjønnsmessig vurdering om dispensasjon skal gis dersom vilkårene er oppfylt. Det fremgår av forarbeidene til § 48 at bestemmelsen ikke må brukes til å uthule vernet og utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Statsforvalteren mener at man i et naturreservat skal være svært tilbakeholden med å legge til rette for byggetiltak utover det verneformålet tillater. Som skissert på side 2 er det etter en rekke søknader tilknyttet den aktuelle hyttetomt/hytta gitt tillatelse til flere fysiske inngrep. Vi betrakter det omsøkte annekset som ei hytte nr. 2 på tomta, men i en mindre utgave. Vi har i særlige tilfeller tidligere og i meget begrenset omfang gitt tillatelse til tilbygg til eksisterende bygninger i naturreservater. Dette har imidlertid gjeldt små tilbygg til hytter med liten bygningsmasse av hensyn til sanitære forhold eller nødvendig lagringsplass.

Det er allerede pr. i dag en relativt stor hytta på 65,5 kvm, installert sanitære forhold i form av en utedo og vedskjul. Statsforvalteren mener ikke at aktuelle omsøkte anneks kan vurderes som et spesielt tilfelle, i og med at oppgradering og utvidelser av fritidsboliger er en vanlig problemstilling. Hytta opplyses å være i bruk aktivt, og en må da kunne legge til grunn at den allerede innehar nødvendige funksjoner for å kunne benyttes som en fritidsbolig. Det er likevel forståelig at eierne ønsker, og ser det som en fordel, å kunne sette opp det omsøkte tilbygget for å øke hyttas bruksareal og mulighet for å flere besøkende samtidig. Statsforvalteren kan ikke se at fordelene som økt BRA gir eier av hytta i dette tilfelle, er en fordel som kan tillegges særlig vekt i dispensasjonsvurderingen.

I relasjon til villreinen refererer søker i søknaden sin til *Regionalplan for Rondane-Sølnkletten*. Regionalplanen er en retningsgivende plan som vil komme til anvendelse dersom tiltaket skal vurderes etter Plan- og bygningslova. Statsforvalteren sin saksbehandling som forvaltningsmyndighet er hjemlet i verneforskriften etter Naturmangfoldlova. Forholdet mellom regionalplanen og verneforskriftene var tema i en tilsvarende sak i Fokstugu landskapsvernområde i 2015. Miljødirektoratet uttalte da i sin klageavgjørelse bl.a.:

«Fokstugu landskapsvernområde er opprettet med hjemmel i naturvernloven av 19. juni 1970 nr. 63 §§ 5 og 6. Naturvernloven ble 1. juli 2009 erstattet av nml. Etter nml. § 77 fastslås det at forskrifter i medhold av naturvernloven fortsatt gjelder inntil Kongen bestemmer annet. En regional plan for villrein etter pbl. § 8-2 er bare retningsgivende for andre planer og vil ikke gjelde foran verneforskrifter etter nml. fastsatt ved kongelig resolusjon. Det samme gjelder for retningslinjer i LNF- områder fastsatt i kommuneplanens arealdel. Søknad om dispensasjon for oppføring av tilbygg skal derfor vurderes etter verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav d).»

Problemstillingen vedrørende byggetiltak i naturreservatet må også ses i sammenheng med vurderingen av naturreservatets avgrensing. I verneforskriftens bestemmelsespunkt III står det imidlertid *«Formålet med fredningen er å bevare et særpreget landskap og et naturhistorisk interessant område med kvartærgeologiske formelementer, blant annet eskere, terrasser og dødisgroper.»* I den sørligste delen av reservatet, der aktuelle hyttetomt er plassert, finns et stort eskersystem. Dette illustrerer at både avgrensingen av reservatet og restriksjonsnivået knyttet til byggetiltak er nøye vurdert i forbindelse med verneprosessen.

Vi vurderer videre at en ytterligere utvidelse av bygningsmassen ikke kan anses som et bagatellmessig inngrep i forhold til vernet, og vi kan ikke se at omsøkte tilbygg vil dekke en manglende nødvendig funksjon for hytta eller et særlig behov for søker. For Statsforvalteren er det viktig å ikke legge grunnlag for en utvikling som på lang sikt kan føre til en for høy samlet belastning

(jf. nml § 10), og følgelig være i strid med verneformålet. I dette tilfellet er det etter Statsforvalterens oppfatning snakk om en «oppgradering» av eksisterende fritidsbebyggelse. Det er sannsynlig at slike oppgraderinger vil føre til økt bruk og dermed økt ferdsel i reservatet, og som i tillegg kan komme i konflikt med hensynet til et nasjonalt villreinområde. Vi vet fra forskning at utbygginger, tekniske inngrep og økt menneskelig ferdsel fortrenger villreinen fra sine naturlige leveområder. Føre-var-prinsippet er vektlagt i saken, jf. nml § 9. Nml. §§ 11-12 regnes således ikke som relevant i saken.

På bakgrunn av ovenstående vurderes presedensvirkningen av å tillate omsøkte tilbygg å være stor. Det faktum at det finnes mange hytter, setrer og buer i området gjør at det er sannsynlig å påregne at det i framtida vil komme tilsvarende søknader. Dette vil kunne øke bygningsmassen i naturreservatet vesentlig, i strid med verneformålet. Utvidelser av enkelthytter vil, isolert sett, vanligvis ha små konsekvenser for villreinen og dens leveområder. I henhold til naturmangfoldloven (nml.) § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I saker som denne, hvor naturmangfoldet er berørt, er det ikke tilstrekkelig å vurdere skadevirkningene isolert og kun ut fra et nåtidsperspektiv. Den samlede belastning på økosystemet som helhet må i nåtid og fremtid tillegges vekt, blant annet for å forhindre en gradvis forvitring av leveområder, hvor tiltakene finner sted «bit-for-bit», med risiko for at den samlede belastning blir så stor, at det kan få vesentlige negative konsekvenser for arter og naturtypers bevaringsstatus. Dersom boarealet tillates økt i et viktig funksjonsområde for villreinen, er det vanskelig å se hvordan tilsvarende utvidelser andre steder i Grimsmoen naturreservat vil kunne avvises. Den samla belastningen av slike utvidelser vil kunne bli betydelig.

En tillatelse til tiltaket vil også gi presedensvirkning for andre verneområder med tilsvarende restriksjonsnivå.

Vi gjør oppmerksom på at vernebestemmelsene i naturreservatet ikke er til hinder for vedlikehold av eksisterende bygninger, jf. punkt V.7.

Vedtak

Etter en samlet vurdering finner Statsforvalteren at vilkårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ, ikke er oppfylt, og det kan ikke gis dispensasjon til omsøkte anneks. Med hjemmel i verneforskrift for Grimsmoen naturreservat, punkt IV.1 gir Statsforvalteren i Innlandet avslag for oppføring av anneks til fritidsbolig innenfor Grimsmoen naturreservat.

Vedtaket kan påklages etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 28. Klagefristen er 3 uker fra dette brev er mottatt. Eventuell klage på vedtaket skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Marie-Louise Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

FOLLDAL KOMMUNE Gruvvegen 7 2580 FOLLDAL

Statens naturoppsyn (SNO lokalt)

Villreinnemda for Rondane-Sølnkletten